

Täysistunto

Tiistai 18.10.2022 klo 13.59—18.31

9. Lakialoite F2 ja F3 luokkiin kuuluvien pyroteknisten tuotteiden käytön rajoittamiseksi

Kansalaisaloite KAA 11/2019 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 19/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 19/2022 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään.

Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Grahn-Laasonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on käsitellyt kansalaisaloitteen 11/2019. Esittelen mietinnön — pahoittelut, menee hetki, koska tämä on hyvin perusteltu.

Kyse on pyroteknisten tuotteiden käytön rajoittamisesta. Kiitos ensinnäkin kansalaisaloitteen tekijöille tämän aiheen esille tuomisesta. Pääsemme siitä eduskunnassa keskustelemaan tämän johdosta. Kansalaisaloitteen taustalla on huoli ilotulituksista aiheutuvista haitoista, kuten silmävammoista, tulipaloista, juhlijoiden turvallisuudesta ja eläinten ilotulitteista kärsimästä stressistä sekä ympäristön kuormittumisesta. Kansalaisaloitteessa on ehdotettu muutettavaksi lakia vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta sekä ehdotettu räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta annetun asetuksen ja räjähteiden valmistuksen, käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamista. Aloite rajaisi varsinaisten ilotulitusten käytön vain ammattilaisille.

Voimassa olevan kemikaaliturvallisuuslain 92 §:n mukaan pelastusviranomainen voi antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia yleisiä määräyksiä ja kieltoja. Käytännössä näin on kielletty ilotulitteiden käyttö ydinkeskustoissa, toreilla ja alueilla, joilla kokoontuu paljon ihmisiä. Tätä mahdollisuutta on kaupungeissa käytetty, ja saadun selvityksen mukaan tulokset turvallisuuden osalta ovat olleet positiivisia.

Kansalaisaloitteeseen sisältyvällä ehdotuksella olisi merkittävästi vaikutusta yhteen EU:n perussopimuksen keskeiseen periaatteeseen eli tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen. Ehdotuksen mukaan vain kemikaaliturvallisuuslain 94 §:ssä tarkoitettu ilotulitusnäytöksen järjestäjä saisi järjestää ilotulitusnäytöksiä ja käyttää F2- ja F3-luokkaan kuuluvia pyroteknisiä tuotteita.

Kansalaisaloitteessa esitetään kuluttajien ilotulittamisen vaihtoehtona julkisia ammattilaisten järjestämiä ilotulitusnäytöksiä. Aloitteessa esitetään, että tämä voisi kompensoida

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2022 vp

alan liiketoiminnan menetyksiä avaamalla uutta ilotulitusnäytöksiin perustuvaa liiketoimintaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ammattimaisissa ilotulitusnäytöksissä käytettävät ilotulitteet muodostavat noin 10 prosenttia kaikesta ilotulitemyynistä, 90 prosenttia on kuluttajailotulitteita. Niitä myydään pääasiassa myyntipisteistä, joita ylläpitävät usein urheiluseurat. Myynti ja jakelu työllistävät sesonkiluonteisesti noin 1 600 henkilöä sekä noin 160 urheiluseuraa. Kuluttajailotulitemyynnin arvo on nykyään noin 21 miljoonaa euroa vuosittain. Pelastusviranomaiset valvovat myyntipisteitä sekä myynnin varastointia, ja lisäksi Tukes tekee markkinavalvontaa ilotulitemyynsiesongin aikana. Valiokunnalle esitetyn arvion mukaan F2- ja F3-tuotteiden kuluttajailotulitteiden myyntikielto merkitsisi suurella todennäköisyydellä ilotulitetoimialan toimintaedellytysten romuttumista.

Talousvaliokunta toteaa mietinnössään, että ilotulittamiseen liittyvää sääntelyä on kiristetty viimeisen 20 vuoden aikana muun muassa lyhentämällä myynti- ja ampumisaikoja, karsimalla haitalliseksi todettuja ilotulitteita markkinoilta, nostamalla ilotulitteiden ikäraja ja säättämällä ilotulitteiden ampujille velvoite käyttää suojalaseja. Selvää kuitenkin on, että ilotulitteiden käytöstä aiheutuu vuosittain haittoja sekä käyttäjille että sivullisille. Näitä on tuotu kansalaisaloitteesta ansiokkaasti esille. Valiokunta pitääkin käsiteltävänä olevaa aloitetta erittäin merkittävänä keskustelunavauksena ilotuliteturvallisuuden parantamiseksi. Valiokunta kannattaa tavoitetta vähentää ilotulituksista aiheutuvia haittoja ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Valiokunta katsoo, että kansalaisaloitteen sisältämää ehdotusta on syytä käsitellä työ- ja elinkeinoministeriössä osana ilotuliteturvallisuussääntelyn laajempaa kokonaistarkastelua.

Toteamme asiantuntijalausunnon perusteella, että kansalaisaloitteeseen sisältyvä muutos pyrotekniikkadirektiiviin vaatisi poikkeusta tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevaan pääsääntöön. Perustelujen luotettavuudelle ja kattavuudelle asetetaan erityinen vaatimus. Tällöin direktiivin edellyttämien seurausten riittävä arviointi puoltaa ministeriön lainvalmisteluvastuuta tässä asiassa. Vaikutusarviointi tulisi tehdä ainakin siitä näkökulmasta, että kansalaisaloitteessa esitettyä kieltoa saatettaisiin kiertää tuomalla ilotulitteita naapurimaista tai tilaamalla ilotulitteita enenevässä määrin verkkokaupasta ulkomailta, joissa ilotulitteita on sallittua myydä kuluttajille. Kansalaisaloitteessa ehdotettu täysikielto saattaisi lisätä laittomien kuluttajailotulitteiden määrää Suomessa ja lisätä niiden laitonta käyttöä ja hallussapitoa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ilotuliteturvallisuuden parantamisen kokonaisharkinnassa selvitetään ja punnitaan laajasti eri vaihtoehtoja. Täysikiellon ja osittaisikiellon lisäksi tulee tarkastella mahdollisuuksia ratkaista kansalaisaloitteessa esille tuotuja ongelmia ilotulittamiseen liittyvillä uusilla rajoituksilla. Eri vaihtoehtojen kartoittamisessa ja niitä koskevien kattavien vaikutusarvioiden laatimisessa on myös tarpeen kuulla eri hallinnonaloja ja sidosryhmätahoja kokonaisvaltaisen tilannekuvan saamiseksi.

Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan muutettavaksi yhtä lakia ja kahta valtioneuvoston asetusta. Eduskunnalla ei kuitenkaan ole asetuksenantovaltaa eikä näin ole myöskään toimivaltaa muuttaa valtioneuvoston asetuksia kansalaisaloitteessa ehdotetun mukaisesti. Valiokunta pitää tämänkin perusteella tarkoituksenmukaisena, että kansalaisaloitteen pohjalta on tehtävä eri vaihtoehtojen punninta ja tarvittavat lainsäädäntömuutokset kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinoministeriössä. Lisäksi tähän sisältyy joitain muita varmasti — uskon näin — aika teknisluontoisilta kuulostavia perusteluita, joiden pohjalta valiokunta on kuitenkin päättänyt esittämään päätösehdotuksenaan yksimielisesti, että eduskunta hylkää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2022 vp

kansalaisaloitteeseen 11/2019 sisältyvän lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy yhden lausuman. Esittämämme lausumaehdotus on, että eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö selvittää kattavasti eri vaihtoehtoja ilotuliteturvallisuuden parantamiseksi ja ryhtyy selvitysten johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin sekä antaa talousvaliokunnalle selvityksen tarkastelun tuloksista.

Toivon, että perehdytte tähän itse mietintöön, koska siinä on erittäin laajasti selitetty siis se, minkä takia tällaiseen lopputulokseen on valiokunta yksimielisesti päätenyt. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä. — Mikrofoni päälle.

17.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasoselle erinomaisesta esittelystä. Valiokunta kävi tätä asiaa huolella läpi kuullen asiantuntijoita ja kävi hyvän valmistavan keskustelun asiassa ja päätyi yksimieliseen mietintöön, ja se on erittäin arvokas asiakirja sinänsä.

On selvä asia, että näiden ilotulitteiden aiheuttamat ongelmat ovat kaikkien meidän tiedossa, ja yhteiskunta on puuttunut ja myös kunnat omissa järjestyssäännöissään ovat ansiokkaasti puuttuneet näihin ongelmiin, joita on ilmennyt. Yhtä selvää on myös se, että jos täyskielto tehdään, niin sehän johtaa välittömästi siihen, että sen jälkeen tulevat ne pimeät markkinat voimaan ja sitten niitä ei valvo kukaan. Sen jälkeen tilanne on täysin karannut käsistä, ja se johtaa sitten taas vielä huonompaan tilanteeseen. Nyt meillä on erittäin hyvällä mallilla tämä asia. Totta kai siellä aina joku... Aivan kuten liikenteessäkin, vaikka liikennesäännöt ovat voimassa, joku aina ajaa ylinopeutta tai tekee jonkun muun liikennesääntöjen vastaisen teon siellä, mutta heidät pitää sitten totta kai laittaa vastuuseen, kun semmoinen sattuu.

Tämä valiokunnan työ oli mielestäni erittäin arvokasta ja syvällistä, käytiin asia huolella läpi ja päädyttiin yksimieliseen mietintöön. Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle ja myös valiokunnalle, joka teki erinomaista työtä, ja neuvokset kirjoittivat erinomaisen mietinnön.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 11/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.